Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Valmistelija: Vanhempi tutkija Kaisu Aapala
Luontoratkaisut -yksikkö

16.10.2026

SYKE/2026/2257

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 20.10.2026 klo 10.00 / HE 221/2026 vp / Lausuntopyyntö

Asia: HE 221/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta.

Keskitymme lausunnossamme luonnon monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmiin.

Soidensuojelun tarve ja tavoitteet

Soiden käytöllä on Suomessa pitkä historia. Käyttöön liittyy yleensä tarve kuivattaa suo. Kuivatus muuttaa suoekosysteemin toimintaa ja lajistoa perusteellisesti. Suoluonnon laaja-alainen muutos on tehnyt soidensuojelusta välttämätöntä.

Soidensuojelun yhtenä keskeisenä tavoitteena on suoluonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Suojelualueilla suot pääsääntöisesti säilyvät muuttavan maankäytön haitallisten vaikutusten ulottumattomissa.

Soidensuojelualueet muodostavat ekologisesti ja alueellisesti ainutlaatuisen rikkaan suoluontomme säilyttämisen selkärangan. On tärkeää, että niitä koskevat säännökset päivitetään nyt ajan tasalle.

Soidensuojelualueiden perustamistarkoitus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavan 71:tä soidensuojelualuetta koskevaa lakia (851/1988) ja nostaa näitä alueita koskevat, asetuksella vuonna 1988 annetut rauhoitussäännökset lain tasolle, perustuslain edellyttämällä tavalla, sekä yhdenmukaistaa säännökset voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa. Muutosesityksen kohteena olevat soidensuojelualueet painottuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntiin.

Lain 1 §:n on lisätty soidensuojelualueiden perustamistarkoitus: Suoluonnon ja sen luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden sekä alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen lisääminen lakiin on tarpeellinen parannus. Sen tavoitteena on muun muassa selkeyttää ja yhtenäistää soidensuojelualueita koskevia lupamenettelyjä. Rauhoitussäännöksistä poikkeamisen sääntely tarkentuu ja alueiden luontoarvojen huomioiminen ja turvaaminen poikkeusluvissa vahvistuu, koska poikkeusluvan myöntämisen edellytys on, että toimenpiteet eivät vaaranna alueiden perustamistarkoitusta.

Soiden luontainen vesitalous on ekologisesti kestävän soidensuojelun ydin

Lakiehdotuksen 1§ mainitaan yhtenä soidensuojelualueen perustamistarkoituksena soiden luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden suojeleminen. Suolle tulevien vesien laatu ja määrä ratkaisevat, miten suo toimii ja minkälainen suo paikalle muodostuu. Ekologisesti kestävä soiden suojelu edellyttää suoekosysteemin ja siihen vaikuttavan valuma-alueen säilyttämistä hydrologisesti toimivana kokonaisuutena.

Käytännössä soidensuojelualueiden rajaukset ovat usein olleet kompromisseja, joissa ekologisiin tavoitteisiin ei ole aina ylletty. Osalla näistä vuonna 1988 suojelluista 71 suojelualueesta rajauksia on vuosien myötä pystytty parantamaan, mutta tätä työtä on tarpeen edelleen jatkaa.

Lakiehdotuksen 2 §:n on lisätty lausuntokierroksen perusteella momentti, joka sallii laissa mainituilla soidensuojelualueilla olevien kantaverkon voimajohtojen kapasiteetin noston olemassa olevan johtoalueen alueella. Tärkeää on, että säännös ei salli johtoalueen leventämistä.

Soiden luontokokonaisuuksien turvaaminen

Tarpeellinen lisäys soidensuojelualueiden perustamistarkoitukseen (1 §) on myös alueella esiintyvien muiden luontotyyppien huomioiminen. Esimerkiksi soiden ja metsien vaihettumisvyöhykkeet ovat lajistollisesti omaleimaisia ja monimuotoisia elinympäristöjä.

Nykyisissä soidensuojelualueiden säädöksissä turvemailla olevan puuston hakkaaminen on kielletty, mikä on turvannut soidensuojelualueilla olevia puustoisia soita. Sen sijaan soidensuojelualueiden kivennäismaiden metsien metsätaloudellinen käyttö on ollut sallittua. Asetuksella kivennäismaiden metsien hakkuut ovat olleet kiellettyjä vain kahdeksalla alueella 71:stä. Lakimuutoksen myötä jäljellä olevat kivennäismaasaarekkeiden metsät säilyvät ja hakatut kohteet voivat vähitellen palautua.

Soilla on omaleimainen linnusto. Etenkin Pohjois-Suomessa suolintulajien populaatioista huomattava osa pesii suojelualueilla. Soiden pesimälintujen kannat ovat laskeneet 1980-luvun alusta jatkuneen seurannan perusteella (Luonnontila. fi). Linnuston mainitseminen soidensuojelualueiden perustamistarkoituksessa onkin hyvin perusteltua.

Suolla pesivien lintulajien runsaus on ollut myös yksi näiden 71 soidensuojelualueen valintaperusteista 1980-luvulla. Tästäkin näkökulmasta linnusto on olennainen osa alueiden perustamistarkoitusta.

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet vanhempi tutkija Kaisu Aapala ja tutkija Antti Sallinen.

Pääjohtajan sijaisena, palvelujohtaja — Heli Karjalainen

Vanhempi tutkija, päävalmistelija — Kaisu Aapala

Jakelu MmV@eduskunta.fi
Kopio kirjaamo@syke.fi

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underteckning
Electronic Signature

Asiakirja: **SYKE/2026/2257-2 Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Heli Karjalainen, Suomen ympäristökeskus, johdon tuki
Kaisu Aapala, Suomen ympäristökeskus, suojelualueet

Signed By:Kaisu Aapala
Signed at:2026-10-16 12:49:14 +03:00
Reason:I approve this document

Signed By:Heli Karjalainen
Signed at:2026-10-16 13:54:35 +03:00
Reason:I approve this document

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**